

RESUM

Protocol municipal d'actuació davant el **sexisme** i les **violències sexuals** a l'**àmbit esportiu**

Ajuntament de Sant Joan Despí | **2022**

Coordinació del treball

Àrea d'Esports. Ajuntament de Sant Joan Despí

Àrea d'Igualtat. Ajuntament de Sant Joan Despí

Autoria

Observatori Noctàmbul@s. FSC.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

noctàmbul@s

Sant Joan Despí, abril 2022

ÍNDEX

1 Presentació	4
1.1 Exposició de motius	6
1.2 Persones participants	7
2 MARC CONCEPTUAL I NORMATIU	8
2.1 Aproximació conceptual al sexisme i les violències sexuals en espais esportius	9
2.2 Aproximació al marc legal i normatiu	14
2.3 L'esport a Sant Joan Despí	18
3 Objectius del Protocol	21
4 Disseny metodològic	23
5 Protocol local d'actuació	25
5.1 Introducció	26
5.2 Compromisos inicials	27
5.3 Principis del Protocol	27
5.4 Principis d'actuació	28
5.5 Passos a seguir	29
5.6 Dispositius de suport	31
5.7 Seguiment i avaluació del Protocol	31
5.7.1 Grup de seguiment	31

1 PRESENTACIÓ

Exposició de motius
Persones participants

Presentació

Viure amb seguretat i llibertat

Totes les persones tenen dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, de maltractaments i de tota mena de discriminació. L'Estat de Dret ha de garantir els drets fonamentals que, dissortadament, a la nostra societat encara es vulnereu en molts àmbits, especialment pel que fa a la igualtat de gènere i a la violència contra les dones i el col·lectiu LGTBI.

Les administracions tenim l'obligació de promoure i vetllar pel compliment d'aquests drets bàsics. A Sant Joan Despí sempre han estat una prioritat i ja fa molts anys que s'apliquen polítiques i iniciatives en aquest sentit. Però no és suficient. Ara fem un pas més, amb la posada en marxa d'aquest Protocol municipal d'actuació davant el sexisme i les violències sexuals en l'àmbit esportiu.

L'esport és un senyal d'identitat de la nostra ciutat. És una eina de cohesió social i hem treballat a través dels seus valors, treball en equip, esforç, solidaritat... per fer una ciutat on la pràctica esportiva sigui quelcom que ens identifiqui i, d'altra banda, que els equipaments esportius tinguin gran qualitat. Malgrat això, els equipaments esportius, així com les entitats, també poden ser escenaris d'agressions sexuals o de comportaments abusius de tipus sexual. Són espais que comparteixen milers de persones i hem de tenir garantida la nostra seguretat.

Aquest protocol és molt més que un compromís, és una manera d'avançar cap a l'erradicació de les violències masclistes al nostre municipi i neix amb voluntat de ser un compromís global de Sant Joan Despí, n'és mostra d'això la col·laboració del teixit esportiu de la ciutat. La prevenció, la detecció i l'actuació són àmbits que aborda aquest document, que alhora dissenya campanyes de sensibilització i concreta el procediment que hem de dur a terme, com a organització, per donar resposta a qualsevol cas d'assetjament sexual.

Un treball transversal, que implica tant als diferents serveis municipals com a la resta d'administracions i a les entitats. Tots hem de sumar esforços per aconseguir tenir una ciutat en la qual tots els espais siguin segurs, on totes i tots gaudim del nostre oci amb llibertat, seguretat i bon tracte. Una ciutat on les dones se sentin lliures i segures, on cap persona sigui objecte d'agressió per ser qui és. Una ciutat feminista!

Belén García
Alcaldesa de Sant Joan Despí

1.1 Exposició de motius

La foto icònica de Kathrine Switzer, la primera dona en córrer amb dorsal una marató a occident intentant ser expulsada pel director de la cursa, és una de les imatges que representa la lluita de les dones per poder formar part del món de l'esport.

Aquesta fita històrica va succeir a la Marató de Boston el 1967. Avui en dia, les dones han anat aconseguint participar activa i legalment a la majoria d'esports a les societats occidentals, però encara queda un llarg recorregut per fer.

Malauradament, encara trobem situacions de violència flagrants contra les esportistes i les àrbitres, de tots els esports i categories professionals, que atempten contra la seva integritat física i psicològica.

Les desigualtats per raó de sexe i les violències masclistes, i en concret les violències sexuals, continuen essent una de les problemàtiques a tractar urgentment a la societat on vivim i el món de l'esport no és un àmbit que se n'escapi.

D'acord amb una recerca amb estudiants de CAFE (Ciències de l'Activitat Física i l'Esport) i esportistes de competició de tres universitats catalanes, **gairebé el 33% de la població femenina enquestada afirmava haver-se sentit assetjada** en algun moment de la seva carrera esportiva; i d'aquestes el **8% manifestava haver patit algun comportament d'assetjament sever** com, per exemple, un petó als llavis i proposicions sexuals amb o sense coerció explícita per part de l'entrenador en algun moment de la seva carrera esportiva¹. Una altra recerca feta al Regne Unit, Bèlgica i Alemanya l'any 2018, revela que **entre un 11% i un 25% d'homes, i un 17% i un 48% de dones han patit abús sexual** a l'àmbit esportiu abans dels 21 anys².

Podem concloure que el sexisme i **la violència sexual és una problemàtica present al món de l'esport** i per tant, és necessari definir estratègies d'actuació i destinar recursos per abordar el fenomen.

Aquest Protocol pretén ser una d'aquestes eines de prevenció i actuació davant del sexisme i de les violències sexuals a l'àmbit esportiu, i en concret, especialment focalitzat en els casos de **violències sexuals patides per dones en edat adulta**. Violències altament normalitzades i invisibilitzades, vinculades a les desigualtats de gènere i que es fan més presents en entorns

Les desigualtats i les violències masclistes, i en concret les violències sexuals, continuen essent una de les problemàtiques a tractar urgentment a la societat on vivim i el món de l'esport no és un àmbit que se n'escapi.

Volem espais esportius lliures de violències, espais de llibertat, d'oci i de qualitat i de respecte cap a totes les persones que en formen part.

¹ Martín, Montserrat y Juncà Albert (2014). El acoso sexual en el deporte: el caso de las estudiantes-deportistas del grado de Ciencias de la Actividad Física y el Deporte de Cataluña. Apunts. Educación Física y Deportes, 115, 1, pp. 72- 81. Disponible en: <http://www.revista-apunts.com/es/hemeroteca?article=1627>

² Fasting, Kari (2018). Violence against women in sport: definitions and prevalence. Breaking the cycle of inequality in sport, by fixing gender balance in sport and preventing violence against women.

moltes vegades altament masculinitzats o amb forts mandats de gènere com els esportius. **Volem espais esportius lliures de violències, espais de llibertat**, d'oci i de qualitat i de respecte cap a totes les persones que en formen part. Tothom ha d'estar convidat i sentir-se a gust. Les dones de totes les edats han de sentir-se bé, han de formar part d'aquests espais sense por a patir agressions sexistes i les persones amb diversitats de preferències afectives i sexuals o d'expressions de gènere, han de poder practicar esport sense patir cap tipus de discriminació o violència.

1.2 Persones participants

El Protocol s'ha elaborat conjuntament amb moltes persones que han col·laborat en diversos moments del procés i a través de diferents canals. També ha estat possible gràcies a totes les dones dels **col·lectius feministes** i **persones LGTBI** d'arreu, que han compartit els materials, les experiències i els documents necessaris per a l'elaboració de Protocols comunitaris.

Han participat en l'elaboració d'aquest Protocol:

Coordinació, redacció i dinamització

Equip Observatori Noctàmbul@s: Otger Amatller Gutiérrez (Coordinador Departament Prevenció FSC), Ana Burgos García (Coordinadora Observatori), Marta Cremades Gurrea (Coordinadora Consultoria), Roser Monsó Ramos. (Tècnica Noctàmbul@s), Laia Plaza Hernández (Tècnica Noctàmbul@s), Sònia Ricondo Garcia (Tècnica Noctàmbul@s) i Pau Zabala Guitart (Tècnic Noctàmbul@s).

Tècnica Noctàmbul@s referent del Protocol: Amaya I. Díez Rodríguez

Aquest treball ha estat possible gràcies a totes les dones dels col·lectius feministes i persones LGTBI d'arreu.

Grup Motor

Regidoria d'Esports, Regidoria d'Igualtat i Polítiques LGTBI i entitats i clubs esportius del municipi.

A qui s'agraeix el temps i les aportacions que han fet possible el disseny del Protocol que segueix a continuació, així com a la resta de persones **entrevistades**, persones anònimes que han omplert el **qüestionari** i les que han participat en les **activitats** realitzades durant l'elaboració del Protocol.

2 MARC CONCEPTUAL I NORMATIU

Aproximació al sexisme i les violències sexuals en espais esportius

Aproximació al marc legal i normatiu

2.1 Aproximació conceptual al sexisme i les violències sexuals en espais esportius

Què és el sexisme?

El sexisme és una manifestació d'una de les desigualtats estructurals que conformen la societat i que pateixen principalment les dones. En paraules del diccionari de la llengua catalana³:

"Ideologia que defensa la divisió de la societat per raó de la diferència dels sexes i el manteniment d'unes normes de comportament que corresponen a aquesta divisió.

Conjunt d'actituds que es caracteritza pel menyspreu o la desvaloració de tot el que són o fan les dones."

Per tant, és una manera de pensar i de fer que reproduceix una mirada que divideix a dones i homes segons unes diferències en un marc de relacions jeràrquiques i desiguals. La posada en pràctica d'aquesta relació de poder és el que s'anomena **masclisme, un sistema de poder** sostingut a través de les violències masclistes.

El sexisme és una manifestació d'una de les desigualtats estructurals que conformen la societat i que pateixen principalment les dones.

El sexisme a l'esport

La perspectiva de gènere, en aquest sentit, ajuda a interpretar el com es manifesten explícitament o implícitament les desigualtats de gènere en l'àmbit de l'esport, aquí tractades com a sexisme.

El sexisme a l'esport és, per tant, aquella manera de pensar (ideologia, creences, imaginari col·lectiu, etc.) i de fer (comportaments, actituds, etc.) que reproduïxen els estereotips de gènere en l'esport.

Seguint la definició d'esport aportada, **aquestes desigualtats es poden manifestar a través de:**

- > Com s'entenen els cossos de les dones i dels homes en la pràctica esportiva, els significats diferencials i les violències simbòliques associades. Són exemples la sexualització dels cossos de les dones, els diferents rols que desenvolupen en les pràctiques esportives (les models sostenint el paraigües als pilots de motos o de cotxes, les diferents vestimentes en mateixos esports, el tractament als mitjans de comunicació, etc.)

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

- > Com afecten les desigualtats de gènere en l'àmbit esportiu des d'una visió més sistèmica i estructural, és a dir, a través de la divisió sexual del treball, de la segregació horitzontal i vertical, de la bretxa salarial, el "sostre de vidre", etc.
- > Com són les violències associades a la reproducció dels estereotips de gènere i que es mantenen a causa de la jerarquia de gènere. Són exemples els insults, els menyspreus i les discriminacions sexistes i les violències sexuals.
- > Com es dóna més o menys valor a unes certes habilitats i no a unes altres. La relació entre els esports més valorats socialment i més remunerats té un clar biaix de gènere. Els esports més practicats per dones on es valoren habilitats més artístiques, d'agilitat i destresa (diferents activitats de gimnàstica, activitats de piscina, etc.).
- > Com es creen les normes de joc, des de quina visió i a quins col·lectius de persones afecta de forma positiva o negativa. És un exemple la visió androcèntrica⁴ de les normes del joc o el grau de rellevància social que es dóna com a societat als esports competitiu i a la poca importància dels esports cooperatius, mixtes o amb finalitzats lúdiques.

Classificació de les manifestacions de sexisme

Estructural

- > **Desigualtats salarials.** Són aquelles que es detecten a través de les desigualtats en els salaris en mateixos llocs de treball entre dones i homes.

L'exemple més conegut és la bretxa salarial de gènere que a Catalunya és del 23,4%⁵

- > **Segregació vertical i horitzontal.** La vertical són les dificultats que tenen les dones per poder desenvolupar-se professionalment ocupant llocs de poder decisor, així com les condicions laborals que els afecten.

La segregació horitzontal, té molt a veure amb la divisió sexual del treball, i es refereix a les dificultats de les dones a accedir a

³ *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2a edició)

⁴ Construïdes històrica i culturalment des de la mirada dels homes i per els homes, normativitzades a través dels trets físics masculins i dels estereotips de la masculinitat tradicional.

⁵ Informe *Evolució de la bretxa salarial de gènere*. Generalitat de Catalunya 2019.

determinades professions masculinitzades.

És un exemple que en la composició de les Juntes directives dels clubs de Catalunya, les dones representen un 11,3%.

- > **Discriminació a les planificacions esportives.** Són les discriminacions que pateixen les dones i els equips de dones a causa del biaix de gènere en els criteris de planificació esportiva dins els clubs. Aquestes situacions es donen sobretot a clubs amb equips femenins i masculins, on és habitual que els equips femenins es quedin amb els recursos més menyspreats a nivell d'horaris, material, equips tècnics, etc.

Simbòlic

- > **Comunicació sexista.** Ús d'imatges estereotipades, llenguatge excloent de les dones, missatges masclistes, etc.
- > **Llenguatge no inclusiu⁶.** Partir del llenguatge està carregat de prejudicis i de models irrealistes. Cal incloure a totes les persones en el llenguatge i, en especial, les més discriminades i vulnerabilitzades (dones, persones LGTBI, persones racialitzades, persones amb cossos no normatius, persones amb diversitat funcional, persones grans, etc.).
- > **Invisibilització de l'esport femení.** Menor promoció institucional i privada de les competicions i els equips esportius femenins.

Violència Psicològica, verbal o ambiental

"Tota conducta o omissió intencional que produeixi en una dona una desvaloració o un patiment, per mitjà d'amenaques, d'humiliació, de vexacions, d'exigència d'obediència o submissió, de coerció verbal, d'insults, d'aïllament o qualsevol altra limitació del seu àmbit de llibertat."⁷

Exemples: insults, amenaces, coaccions, menyspreus, etc.

⁶ Veure *Guia de Comunicació Inclusiva* de l'Ajuntament de Barcelona: <https://ajuntament.barcelona.cat/guia-comunicacio-inclusiva/pdf/guiaInclusiva-ca.pdf>

⁷ (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009, p. 34)

Violència Física

"Qualsevol acte o omisió de força contra el cos d'una dona, amb el resultat o el risc de produir-li una lesió física o un dany"

Exemples: cops, puntades de peu, empentes, bufetades, estirades de cabell, etc.

Què és la violència sexual?

En paraules de l'OMS *"tot acte sexual, la temptativa de consumir un **acte sexual**, els comentaris o insinuacions sexuals **no desitjats**, o les accions per comercialitzar o utilitzar de qualsevol altra manera la sexualitat d'una persona mitjançant coacció per una altra persona, independentment de la relació d'aquesta amb la víctima, en qualsevol àmbit, inclosos la llar i el lloc de treball"* (OMS, 2011).

Dins de l'àmbit esportiu⁸ i com a **especificitat** d'aquest àmbit, és important assenyalar el **factor poder i confiança** que s'estableix, sobretot, entre el personal entrenador i el personal esportista, com element clau que jerarquitzava les relacions dins de les dinàmiques que s'hi puguin donar en el dia a dia de la pràctica esportiva.

Per entendre les dinàmiques en què es produeixen i manifesten les violències sexuals cal situar la mirada, en primer lloc, en l'estructura de **desigualtats de gènere** fonamentades en un marc de relacions de poder **heteropatriarcal**⁹ que es troba en plena vigència i operativitat a la nostra societat.

Aquestes desigualtats mencionades i conseqüent reproducció dels estereotips de gènere en les diferents esferes i escales de relació són les que provoquen les violències sexuals. A la vegada, les violències masculines (i sexuals) funcionen com el sistema de poder i control que manté l'estructura de desigualtat basada en el sistema sexe-gènere.

Val a dir que la violència sexual a l'esport es pot manifestar a través de les formes d'abús, d'assetjament i/o d'agressió sexual, però no només a través d'aquests tipus manifestacions de la violència, recollides a l'oci penal i tipificades com a delictes, si no qualsevol altre forma de violència sexual encara que no estigui reconeguda com a delictes.

⁸ Segons Alexander, K., Stafford, A., & Lewis, R. (2011). The experiences of children participating in organized sport in the UK. Edinburgh: Dunedin Academic Press, pàg 61.

https://www.research.ed.ac.uk/portal/files/7971883/experiences_children_sport_main_report_wdf85014.pdf

⁹ **Heteropatriarcat**: Model de societat hegemònic de construcció social, històrica, econòmica, colonial, cultural i psicològica que es basa en una relació de poder dels homes sobre les dones, de les categories de les masculinitats per sobre de les de la feminitat i de la construcció d'aquestes en un marc de relacions heterosexuales com a norma social, de sexualitat i familiar.

A continuació, es mostren diferents tipus d'agressions.

Classificació de les manifestacions de violència sexual

TIPUS D'AGRESSIONS I VISIBILITAT DE LA VIOLÈNCIA A L'ÀMBIT ESPORTIU ¹⁰	
	<p>VIOLÈNCIA SEXUAL SENSE CONTACTE FÍSIC</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fer acudits sexistes, bromes o insinuacions de caràcter sexual. • Cridar de manera que suggereixi sexualització. • Preguntar sobre qüestions íntimes del cos, roba o vida privada. • Fer observacions suggeridores, mirades i missatges amb contingut sexual. • Establir comunicacions (trucades telefòniques, correus electrònics, etc.) de contingut sexual i de caràcter ofensiu. • Ús de material pornogràfic al centre esportiu de treball o d'imatges o fotografies de contingut sexual explícit. • Exhibir-se i/o masturbar-se davant la persona afectada. • Pressionar, de manera insistent, per tenir trobades sexuals. • Fer comentaris sexuals ofensius. • Obtenir imatges de parts íntimes del cos d'una persona. • Requeriments de favors sexuals, que condicionen la promoció o la permanència en el club/equip.
	<p>VIOLÈNCIA SEXUAL: COMPORTEMENTS TRANSGRESSORS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apropament inadequat. • Contacte inadequat. • Tocaments inadequats als entrenaments. • Massatges inadequats. • Convidar l'esportista individualment a casa, a fer un àpat, a una beguda, a anar al cinema.
	<p>VIOLÈNCIA SEXUAL AMB CONTACTE FÍSIC</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fer petons no desitjats. • Fer carícies sexuals no desitjades. • Mantenir contacte físic de naturalesa sexual no desitjat. • Intentar fer actes sexuals no desitjats. • Arraconar o perseguir algú amb proposicions o conductes sexuals. • Fer actes sexuals amb penetració sense el consentiment de la víctima amb o sense coerció.

Per últim, no podem oblidar la **mirada de gènere i interseccional** a l'hora d'identificar les violències sexuals i sobretot per valorar altres eixos de dominació i opressió com seria el factor edat. Hem de prestar especial atenció a **l'Abús sexual infantil** (ASI), que pot tenir lloc a activitats

¹⁰ Categorització basada en proposta a *La violència sexual a l'esport. Guia per a persones adultes (Re)conèixer, parlar i actuar. Consell Català de l'Esport*

esportives infantils i/o juvenils, i molt especialment a una de les seves manifestacions: el denominat ***grooming***.

Grooming process: Accions deliberades i repetides que tenen l'objectiu d'establir una connexió emocional amb una criatura o jove esportista i formar relacions de confiança per així baixar les seves inhibicions i guanyar la seva incondicional confiança per la preparació de l'activitat o l'explotació sexual.

2.2 Aproximació al marc legal i normatiu

Els criteris normatius i professionals que guien el present Protocol s'adeqüen a la normativa vigent a nivell internacional, estatal i autonòmic.

Àmbit internacional

Des de la **Convenció per a l'eliminació de totes les formes de discriminació contra les dones i les nenes (CEDAW**, per les seves sigles en anglès) l'any 1992, en la seva recomanació número 19, la violència contra les dones es reconeix internacionalment com ***“una forma de discriminació dirigida contra les dones per la seva condició de ser dona i que afecta les dones de manera desproporcionada. Aquesta violència inhibeix greument la capacitat de la dona per gaudir dels drets i llibertats en el mateix pla d'igualtat que els homes”*** (p.1) ¹¹.

D'altra banda, el **Conveni d'Istanbul** fa incidència en l'obligació de l'Estat en les seves diferents esferes de prevenir, actuar, sancionar i reparar les víctimes dels delictes de caràcter masclista.

El més important d'aquests instruments internacionals és que reconeixen que **les violències masclistes també es produeixen fora de l'àmbit privat i de parella** per fer-se extensiu a totes aquelles relacions dona-home, hi hagi una relació sexo-afectiva o no. Això inclou qualsevol **espai comunitari**, espai públic, llocs de treball i d'oci, política, **esport**, etc. En aquest sentit, aquest Protocol es vincula ja amb el Conveni d'Istanbul, adaptant-se a la concepció àmplia de violències masclistes i sexuals.

Els diversos instruments legals previs, conferències, convencions i trobades internacionals es continuen centrant en la **necessitat de dotar de recursos als enfocaments de tipus preventiu** destinats a fer pedagogia a la població

La violència contra les dones és *“una forma de discriminació dirigida contra les dones per la seva condició de ser dona i que afecta a les dones de manera desproporcionada. Aquesta violència inhibeix greument la capacitat de la dona per gaudir dels drets i llibertats en el mateix pla d'igualtat que els homes”* (CEDAW, 1992).

¹¹ (Naciones Unidas, 1992)

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

en general, recaient aquesta en especial a infants i adolescents. És per això que **les administracions tenen l'especial deure** de posar en marxa els diversos mecanismes, instruments, formacions a professionals i recursos de diversa índole a l'abast de les víctimes per tal que el procés sigui reparador.

Àmbit estatal

A nivell estatal es compta, per una banda, amb la **Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere** que comprèn *"tot acte de violència física i psicològica, incloses les agressions a la llibertat sexual, les amenaces les coaccions o la privació arbitrària de llibertat"* (p.10), tot i que únicament en l'àmbit de la parella o ex parella.

Per altra banda, es compta amb la **Llei Orgànica 3/2007, de 3 de març, per a la igualtat efectiva entre homes i dones**, que inclou definicions d'assetjament sexual i per raó de sexe. Aquesta defineix **l'assetjament sexual** com a *"qualsevol comportament, verbal o físic, de naturalesa sexual que tingui el propòsit o produeixi l'efecte d'atemptar contra la dignitat d'una persona, en particular, quan es crea un entorn intimidatori, degradant o ofensiu"* (p.1518); i **l'assetjament per raó de sexe** com a *"qualsevol comportament realitzat en funció del sexe d'una persona, amb el propòsit o l'efecte d'atemptar contra la seva dignitat i de crear un entorn intimidatori, degradant o ofensiu"* (p. 1518).

Les agressions sexuals i l'assetjament sexual que es produeixen en l'àmbit esportiu no quedarien doncs reconegudes com a formes de violència de gènere per la llei estatal ja que no es produeixen dins de l'àmbit de la parella. Tanmateix es tracta de dos delictes tipificats al **Codi Penal**, concretament:

- > **Agressió sexual** (article 178 CP): atemptar contra la llibertat sexual d'una persona utilitzant la violència o intimidació.
- > **Violació** (article 179 CP): constitueix una forma d'agressió sexual agreujada en aquells casos en els quals a més d'haver-hi violència o intimidació, hi hagi penetració vaginal, anal o bucal.
- > **Abús sexual** (article 181 CP): atemptar contra la llibertat i indemnitat sexuals sempre i que no hi hagi violència o intimidació, però tampoc hi hagi consentiment lliure i vàlid per part de la persona agredida.
- > **Assetjament sexual** (article 184 CP): sol·licitud de favors de naturalesa sexual en l'àmbit d'una relació laboral, docent o de prestació de serveis, continuada o habitual, provocant en la persona assetjada una situació objectivament i greument intimidatòria, hostil i humiliant.

D'altra banda, l'aprovació de l'**Avantprojecte de Llei Orgànica de Garantia Integral de la Llibertat Sexual**, liderat pel Ministeri d'Igualtat del govern

Lleis de referència:

- i Llei Orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de Mesures de Protecció Integral contra la Violència de Gènere.
- i Llei Orgànica 3/2007, de 3 de març, per a la igualtat efectiva entre homes i dones.
- i Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport
- i Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista.
- i Llei 11/2014, per garantir els drets de les lesbianes, gais, bisexuals, transgènere, intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia.
- i Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista.

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

central, podria redefinir el Codi Penal espanyol, incloent-hi els següents canvis:

- > **L'abús sexual passaria a ser agressió sexual**, entès aquest com a qualsevol atac contra la llibertat sexual **sense consentiment** de la persona agredida.
- > L'àmbit d'aplicació inclouria també a infants menors de 16 anys.
- > S'inclouria **l'assetjament de carrer com a delicte** entès com a expressions, comportaments o proposicions de caràcter sexual.
- > Contemplaria **dos agreujants** que actualment el Codi Penal no inclou: **existència d'una relació sentimental** amb o sense convivència; i **la submissió química** per part de l'agressor amb l'objectiu d'anul·lar la voluntat de la persona agredida. Actualment, en el Codi Penal la submissió química no es considera una circumstància agreujant, sinó una de les circumstàncies per les quals el delicte d'agressió sexual passa ser tractat com un abús, doncs l'administració química evitaria la necessitat d'utilitzar l'ús de la violència o intimidació.

Àmbit autonòmic

L'Estatut d'Autonomia de Catalunya defineix com a principi rector la promoció dels valors *"de la llibertat, la democràcia, la igualtat, el pluralisme, la pau, la justícia, la solidaritat, la cohesió social, l'equitat de gènere i el desenvolupament sostenible"*. Al seu article 41 determina que ***"les polítiques públiques han de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori; han de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic, i han de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació d'aquestes polítiques"***.

La **Llei 5/2008 del dret de les dones a erradicar la violència masclista**, incloent-hi **la Llei 17/2020, del 22 de desembre, de modificació de la Llei 5/2008, del dret de les dones a erradicar la violència masclista**, defineix diverses formes de violència contra les dones (violència física, violència psicològica, violència obstètrica i vulneració dels drets sexuals i reproductius, violència econòmica, violència digital, violència de segon ordre, violència vicària), entre les quals destaquem la **definició de violència sexual**:

"Comprèn qualsevol acte que atempti contra la llibertat sexual i la dignitat personal de la dona creant unes condicions o aprofitant-se d'un context que, directament o indirectament, imposin una pràctica sexual sense tenir el consentiment ni la voluntat de la dona, amb independència del vincle que hi hagi"

Les agressions sexuals en l'àmbit social o comunitari consisteixen en l'ús de la violència física i sexual exercida contra les dones i les menors d'edat que està determinada per l'ús premeditat del sexe com a arma per a demostrar poder i abusar-ne (...).

entre la dona i l'agressor o agressors. Inclou l'accés corporal, la mutilació genital o el risc de patir-ne, els matrimonis forçats, el tràfic de dones amb finalitat d'explotació sexual, l'assetjament sexual i per raó de sexe, l'amenaça sexual, l'exhibició, l'observació i la imposició de qualsevol pràctica sexual, entre altres conductes" (p.3).

Aquesta llei també fa referència als àmbits en els quals es produeix la violència i dels quals destaquem **l'àmbit social o comunitari**, àmbit en el qual també s'emmarca aquest Protocol.

Tant la Llei 5/2008, com la seva modificació, Llei 17/2020, defineixen **els eixos d'actuació en els que cal actuar per l'erradicació de la violència contra les dones** i que s'han emprat en aquest Protocol a l'hora d'estructurar les accions i propostes recollides en el mateix.

- > **Sensibilització:** el conjunt d'accions educatives, pedagògiques i comunicatives encaminades a generar canvis i modificacions en l'imaginari social que permetin avançar cap a l'erradicació de la violència masclista.
- > **Prevenció:** el conjunt d'accions encaminades a evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania en el sentit que cap forma ni manifestació de violència no és justificable ni tolerable.
- > **Detecció:** la posada en funcionament de diferents instruments teòrics i tècnics que permetin identificar i fer visible la problemàtica de la violència masclista, tant si apareix de forma esporàdica com de forma estable, i que permetin també conèixer les situacions en les quals s'ha d'intervenir, per tal d'evitar-ne el desenvolupament i la cronicitat.
- > **Atenció:** el conjunt d'accions destinades a una persona perquè pugui superar les situacions i les conseqüències generades per la violència masclista en els àmbits personal, familiar, laboral i social, tot garantint-ne la seguretat i facilitant-li la informació necessària sobre els recursos i els procediments.
- > **Recuperació:** el procés de desvictimització en els àmbits afectats, realitzat per les mateixes dones i llurs fills i filles. Aquest procés comporta un cicle vital personal i social de la dona centrat en el restabliment de tots els àmbits danyats per la situació de violència masclista viscuda.
- > **Reparació:** el conjunt de mesures jurídiques, econòmiques, socials, laborals, sanitàries, educatives i similars, preses pels diversos organismes i agents responsables de la intervenció en l'àmbit de la violència masclista, que contribueixen al restabliment de tots els

Es defineixen sis eixos d'actuació en els que cal actuar per l'erradicació de la violència contra les dones i que s'han emprat en aquest Protocol a l'hora d'estructurar les accions i propostes recollides en el mateix.

àmbits danyats per la situació viscuda, garantint l'acompanyament i l'assessorament necessaris.

També es compta amb la **Llei 11/2014, per garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere, intersexuals i per erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia**. Aquesta llei té per objecte *“establir i regular els mitjans i les mesures per a fer efectiu el dret a la igualtat i a la no discriminació per raó d'orientació sexual, d'identitat de gènere o d'expressió de gènere, en els àmbits, tant públics com privats, sobre els quals la Generalitat i els ens locals tenen competències”* (p.15).

La llei defineix l'**assetjament per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere** com a *“qualsevol comportament basat en l'orientació sexual, la identitat de gènere o l'expressió de gènere d'una persona que tingui la finalitat o provoqui l'efecte d'atemptar **contra la seva dignitat** o la seva integritat **física o psíquica** o de crear-li un entorn intimidador, hostil, degradant, humiliant, ofensiu o molest”* (p.16).

Específicament en l'esport, es compta amb la **Llei 19/2007, d'11 de juliol, contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport**, al seu article primer determina l'objectiu *“d'eliminar el racisme, la discriminació racial, així com garantir el principi d'igualtat de tracte en l'esport. A aquests efectes s'entén per racisme i discriminació racial directa i indirecta tota distinció, exclusió, restricció o preferència basada en motius de raça, color, llinatge o origen nacional o ètnic que tingui per objecte o per resultat anul·lar o menyscar el reconeixement, gaudi o exercici, en condicions d'igualtat, dels drets humans i llibertats fonamentals en les esferes política, econòmica, social, cultural o en qualsevol altra esfera de la vida pública”*.

Finalment, el recent **Protocol d'actuació davant les violències sexuals en espais públics d'oci** de Sant Joan Despí (2022), identifica la necessitat d'abordatge de les violències masclistes i sexuals més enllà dels espais nocturns de festa i prioritza l'actuació en l'àmbit esportiu, al ser aquest un dels àmbits en que les violències també es troben més naturalitzades i silenciades, per tant, més impunes.

2.3 L'esport a Sant Joan Despí

A Sant Joan Despí l'associacionisme i la trajectòria de les entitats esportives ha estat un element de cohesió social i participació ciutadana molt important al llarg de la seva història i actualment gaudeix d'un molt bon teixit esportiu i quantitat de clubs que aglutinen una gran diversitat de modalitats esportives.

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

Aquesta excel·lent vitalitat associativa i la seva inserció en el teixit social, evidencien l'interès i la necessitat de garantir-ne la gestió adequada.

L'activitat esportiva al municipi és ben viva. Al llarg de l'any es celebren multitud d'esdeveniments esportius i participen una gran diversitat d'entitats i clubs esportius. A continuació, es presenta un últim llistat actualitzat:

Poliesportiu Francesc Calvet
 Sant Joan Despí Club Futbol Sala 2014
 Associació de Pescadors de Sant Joan Despí Pulcone
 Bàsquet Club Sant Joan Despí
 Club Centre Excursionista Sant Joan Despí
 Club Ciclista Sant Joan Despí
 Club d'Escacs Sant Joan Despí
 Club Esportiu Estel de Sant Joan Despí
 Club Hoquei en Línia Jujol Sant Joan Despí
 Club Patinatge Artístic Sant Joan Despí
 Club Petanca SJD Las Planas
 Club Petanca Jubilats i Pensionistes de Sant Joan Despí
 Club de Petanca Parc Torreblanca
 Club Petanca Sant Joan Despí 2019
 Club Tennis Taula Ateneu 1882
 Club Tir amb Arc Despí
 Handbol Sant Joan Despí
 Penya Blanc Blava de Sant Joan Despí
 Penya Barcelonista Sant Joan Despí
 Penya Barcelonista Agruppen 1899
 Slot Car Sant Joan Despí
 Societat Ocellaire Las Planas
 Societat de caçadors de Sant Joan Despí
 Futbol Club Levante Las Planas
 Futbol Club Sant Joan Despí San Pancraccio

D'altra banda, el municipi compta amb una xarxa d'espais esportius i equipaments que permeten la pràctica esportiva diversa. Actualment Sant Joan Despí compta amb els següents equipaments dedicats a l'esport:

Poliesportiu Francesc Calvet
 Poliesportiu Salvador Gimeno
 Poliesportiu del Mig
 Poliesportiu Ugalde
 Camp de futbol Les Planes
 Camp de futbol Barri Centre
 Tennis Despí

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

Piscines Recreatives FontSanta

Parc Ciclista del Llobregat. Mancomunitat de la FontSanta: Cornellà, Esplugues, Sant Just y Sant Joan Despí

Pista Poliesportiva Arquitecte Jujol

Pistes de Petanca FontSanta

Pistes de Petanca Sol Solet

Pistes de Petanca Torreblanca

Camp de Tir amb Arc

Instal·lacions de lliure pràctica esportiva:

- a. Pista poliesportiva Parc Sant Pancraç
- b. Pista poliesportiva Residencial Sant Joan (TV3)
- c. Pista poliesportiva Sol Solet
- d. Zona esportiva FontSanta
- e. Zona esportiva Parc del Mil·lenari
- f. Zona esportiva Torreblanca I
- g. Zona esportiva Torreblanca II
- h. Zona esportiva Les Begudes

3 OBJECTIUS DEL PROTOCOL

Objectius

L'**objectiu estratègic** d'aquest Protocol és el següent:

*Reduir les violències sexuals
a l'àmbit esportiu de Sant Joan Despí
i promoure espais esportius lliures de sexisme*

Per tal d'assolir aquest objectiu estratègic, el Protocol s'articula a través de quatre **objectius operatius**:

1. Identificar les principals **violències sexuals** en espais esportius i a Sant Joan Despí per reduir-les.
2. **Sensibilitzar** a la població en general i a la comunitat de l'àmbit de l'esport de Sant Joan Despí perquè promoguin espais lliures de sexisme.
3. Definir **accions d'intervenció comunitàries** per reduir les violències sexuals als espais esportius segons eixos de prevenció, detecció, actuació/atenció i reparació/recuperació.
4. Promoure el **treball transversal i coordinat** entre els diferents agents i actors que interactuen i intervenen als espais esportius de Sant Joan Despí.

Per tal d'assolir aquest objectiu estratègic, el Protocol s'articula a través de quatre objectius operatius.

4 DISSENY METODOLÒGIC

Disseny metodològic

Aquest Protocol s'ha realitzat a través de **metodologies participatives** aplicades en els moments de recerca d'informació, d'anàlisi de la situació, de comprensió de la realitat i de recull de propostes.

Una de les finalitats d'aquesta metodologia és **promoure la legitimitat democràtica**¹² a través de la implicació del personal tècnic de l'administració i les persones i col·lectius feministes de base en la presa de decisions.

Com a part de la diagnosi de la realitat del territori en matèria de violències sexuals i dinàmiques esportives, és important destacar que al llarg del procés s'ha realitzat un **qüestionari** sobre percepció del sexisme, de les violències sexuals i de les dinàmiques esportives a les entitats de l'àmbit esportiu del municipi; **entrevistes** a informants clau de l'empresa de prestació de serveis als equipaments esportius; **grups de treball participatius** amb població i personal tècnic; i una **Comissió Política** amb càrrecs electes. A través de les tècniques de recerca aplicades i les aportacions recollides als grups de treball, s'ha recollit les dades necessàries per elaborar la Diagnosi, definir els eixos de treball i dissenyar el Protocol.

Tanmateix, s'ha considerat prioritari establir un **consens ideològic** per marcar els límits i les potencialitats basades en una **perspectiva de gènere** o **feminista**. S'ha procurat tenir en compte una mirada interseccional¹³ de les desigualtats i també una perspectiva que impliqui i tingui en compte a les persones LGTBI com a agents vulnerabilitzats que pateixen les violències relacionades amb el gènere. En aquest sentit, al llarg del procés d'elaboració s'han dut a terme **10 hores d'accions formatives** en les sessions dels diferents grups de treball.

A nivell d'estructura organitzativa, s'han realitzat tres grups de treball: un **Grup Motor** format per personal tècnic municipal, una **Comissió Participativa** formada per població en general, que és d'on han sorgit els eixos de treball i les propostes principals del Protocol i una **Comissió Política** amb representants de l'Equip de Govern.

Aquest procés d'elaboració del Protocol s'ha estès al llarg de 6 **mesos de treball**, iniciat al octubre de 2021 i finalitzat amb el lliurament del document a l'abril de 2022.

Un dels objectius principals és promoure la legitimitat democràtica a través d'implicar en la presa de decisions a personal tècnic de l'administració i a persones i col·lectius de base.

Documents de referència:

7 pasos para construir un plan de abordaje de las violencias sexuales en espacios festivos.

Guía de apoyo técnico para elaborar protocolos y planes frente a las violencias sexuales en espacios festivos y de consumo de drogas. Observatori Noctàmbul@s.

Guia per dissenyar i executar processos participatius en l'àmbit municipal. Guies breus de participació ciutadana, Generalitat de Catalunya.

La violència sexual a l'esport. Guia per a persones adultes. (Re)conèixer, parlar i actuar. Consell Català de l'Esport.

¹² **Legitimitat democràtica:** Consens dels membres de la comunitat política institucional amb la societat civil per acceptar l'autoritat vigent i les decisions que finalment es prendran i s'implementaran. Per promoure aquest consens i la posterior obediència a l'autoritat, és fonamental el procés, els mecanismes i els requisits adoptats per tal que la societat civil es cregui que s'han de complir les lleis i les polítiques establertes per l'autoritat.

¹³ **Perspectiva interseccional:** És una mirada d'anàlisi de la realitat que entén que cada individu pateix opressió o ostenta privilegi en base a la seva pertinença a múltiples categories socials. És una mirada que integra les diferents formes de desigualtats que generen dominació, opressió i discriminació i que interaccionen amb les desigualtats de gènere a la societat on vivim. Sobretot es té en compte, per exemple, les desigualtats que afecten a persones LGTBI, les de classe, d'ètnia, de diversitat funcional, de vellesa o de procedència.

5 PROTOCOL LOCAL D'ACTUACIÓ

Introducció

Compromisos inicials

Principis del Protocol

Passos a seguir

Dispositius de suport

Circuits d'actuació i serveis d'atenció

Seguiment i avaluació del Protocol

5.1 Introducció

Aquest capítol descriu els elements i accions necessàries per **aplicar** el Protocol municipal d'actuació davant les violències sexuals a l'àmbit esportiu de Sant Joan Despí. És important destacar del Protocol aprovat que:

- > Els seus **principis** regeixen el model d'atenció i acompanyament, així com l'estratègia d'abordatge que desplega el Pla d'actuació.
- > Crea la figura de **Referent tècnica del Protocol**, persona encarregada de garantir la correcta implementació del Protocol i coordinar-se amb els diferents agents. Aquesta figura tindrà formació específica¹⁴.
- > Defineix uns compromisos per formalitzar l'**adhesió voluntària** de les **entitats** i clubs **esportius** que es vinculin amb el Protocol.
- > S'implementarà als **equipaments i esdeveniments esportius acordats** en el moment d'aprovació i progressivament s'inclouran nous espais i esdeveniments aprovades pel Grup de Seguiment segons **criteris d'importància**, nombre aproximat de persones **participants i recursos** destinats.
- > Defineix els principals **actors**¹⁵ i **agents**¹⁶ **socials implicats**, els rols que han d'adoptar, les responsabilitats i com s'han de coordinar.
- > S'empara en la *Llei (5/2008) del dret de les dones a erradicar la violència masclista*: prevenció i sensibilització, detecció, atenció, recuperació i reparació¹⁷.
- > Incorpora una **mirada LGTBI** amb la informació necessària sobre les situacions, casos que es poden donar i on es poden derivar i per tant s'empara en la *Llei (11/2014) per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals* i per a erradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia¹⁸.
- > Defineix un **circuit específic** per atendre casos d'agressions als espais esportius vinculat al circuit del *Protocol d'actuació per a l'abordatge de les situacions de violència masclista al municipi de*

El Protocol conté un pla d'actuació estructurat segons els eixos estratègics marcats per la Llei del dret de les dones a erradicar la violència masclista: prevenció i sensibilització, detecció, atenció, recuperació i reparació.

Es complementa i coordina amb el Protocol de seguretat contra les violències sexuals en entorns d'oci de la Generalitat de Catalunya.

S'estableix un grup de treball, coordinació, seguiment i avaluació sobre el Protocol: el Grup de Seguiment.

¹⁴ A l'apartat "Actors, rols i responsabilitats" queden definides les funcions de cadascuna de les figures resultants del Protocol i a l'apartat de "Formacions" s'estableixen els continguts formatius per a cada figura.

¹⁵ **Actors socials**: subjectes, grups d'individus o entitats que assumeixen rols, la representació de determinats interessos i que treballen per aconseguir determinats objectius. Els actors socials són subjectes actius que incideixen a la comunitat en la que intervenen. Les seves accions tenen significats i porten valors.

¹⁶ **Agents socials**: institucions, grups, associacions i organitzacions que directa o indirectament contribueixen al processos de socialització. Per exemple, la família, l'escola, els grups d'iguals, els mitjans de comunicació, l'estat, etc. són agents de socialització.

¹⁷ (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2009).

¹⁸ (GENERALITAT DE CATALUNYA, 2016).

Actuació davant el sexisme i les violències sexuals a l'àmbit esportiu

Sant Joan Despí, a través dels canals de derivació amb els recursos especialitzats que l'integren.

- > Estableix un **grup de treball**, coordinació, seguiment i avaluació sobre el Protocol: el **Grup de Seguiment** del Protocol.

5.2 Compromisos inicials

Aquest Protocol està dissenyat perquè el seu desplegament s'executi de forma progressiva, amb una implementació **activa, efectiva i transversal** al llarg del temps.

Per aquest motiu i per tal d'assolir els objectius marcats, l'Ajuntament de Sant Joan Despí es compromet a complir unes **accions inicials** que garanteixin la implementació del Protocol i el desplegament del **Pla d'actuació** de forma **transversal** als diferents àmbits d'actuació fixats.

Les accions aprovades sorgeixen dels resultats de la **Diagnosi** i dels diferents grups de treball: **Comissió Política, Grup Motor i Comissió Participativa**.

L'Ajuntament pot millorar i ampliar el Protocol i les accions del Pla d'actuació.

5.3 Principis del Protocol

Els Principis amb els quals es fonamenta el present Protocol d'actuació i les accions que se'n deriven són els següents.

1 ESPAIS DE SEGURETAT

La pràctica de l'esport ha d'oferir espais on totes les persones que hi participen pugui fer-ho de forma segura, lliure i sense patir cap tipus de discriminació.

La pràctica de l'esport ha d'oferir espais on totes les persones que hi participen pugui fer-ho de forma segura, lliure i sense patir cap tipus de discriminació.

2 PREVENCIÓ

Focalitzar que el gruix d'intervencions s'emmarquin en evitar o reduir que es produeixin les creences, els comportaments i les actituds sexistes mitjançant la sensibilització.

3 EQUITAT DE GÈNERE

Incloure la perspectiva de gènere en l'àmbit de l'esport i promoure una igualtat efectiva i real entre dones i homes des de la mirada de l'equitat, prioritzant accions positives per a les dones.

4 ATENCIÓ A LA DIVERSITAT LGTBI

Visibilitzar i normalitzar a persones dels col·lectius LGTBI i adaptar les accions a les problemàtiques concretes que puguin tenir en la pràctica esportiva.

5 CORRESPONSABILITAT

Totes les accions s'han d'entendre des d'una mirada que les violències masclistes són un problema sistèmic i molt greu a la nostra societat. No són fets puntuals. Cal tenir empatia cap a les persones que pateixen agressions, fomentar la cura i el bon tracte cap a elles.

6 CONFIDENCIALITAT

S'ha de garantir el dret a la privacitat i el dret a la protecció de les dades personals de les quals es tinguin coneixement en virtut dels fets.

7 PUBLICITAT

Els actors que intervinguin en l'aplicació del Protocol han d'explicar l'existència del mateix, dels espais, les campanyes i els mitjans disponibles que ofereix aquest recurs tècnic.

Totes les persones que participen a l'oci esportiu són agents actius en pro de la llibertat i rebuig de qualsevol agressió.

La responsabilitat sempre és de la persona que ha comès l'agressió.

Les accions s'han d'entendre des d'una mirada que les violències masclistes són un problema sistèmic.

5.4 Principis d'actuació

1 AVISAR I INFORMAR

Totes les situacions detectades s'han d'avisar i traspasar la informació a un **punt d'entrada de situacions** marcat per cada equipament esportiu, esdeveniment o entitat/club adherit. Haurà d'estar ben clar on s'ha d'avisar. Si als espais no hi ha aquest punt, s'informarà dels recursos del Protocol i on es poden dirigir i demanar ajuda.

2 INFORMACIÓ RIGOROSA

La informació ha d'arribar de primera mà abans d'iniciar l'actuació. Cal evitar i tallar rumors. Cal garantir la confidencialitat.

3 NO QÜESTIONAR L'AGRESSIÓ

Es recull la informació i es traspasa sense fer un judici sobre l'agressió. Sobretot en el cas que l'agressió estigui explicada per part de la persona agredida, caldrà tenir cura d'aquest principi.

4 RESPECTAR LA VOLUNTAT DE LA PERSONA AGREDIDA

Es traslladarà tota la informació necessària a la persona agredida i es

Totes les situacions detectades s'han d'avisar i traspasar la informació a un **punt d'entrada de situacions** marcat per cada equipament esportiu, esdeveniment o entitat/club adherit. Haurà d'estar ben clar on s'ha d'avisar.

respectarà la seva voluntat. Només en casos de risc d'integritat física de la persona agredida es pot actuar sense la seva voluntat i sempre a través dels serveis de seguretat.

5 TREBALL EN EQUIP

La resposta ha de ser coordinada entre les persones referents dels equipaments esportius, els agents detectors dels clubs o entitats i el personal referent de l'Ajuntament. Les persones responsables han de ser informades de totes les situacions detectades i els diferents actors que hagin rebut formació lideraran l'actuació i la resta de personal ha de donar-los suport.

6 ACTITUD DE CURA AMB LA PERSONA AGREDIDA I FERMA AMB L'AGRESSORA

De bon tracte, suport mutu, respectuosa i d'escolta activa cap a la persona que pateix l'agressió. Actitud ferma, de rebuig però no violenta, dialogant i assertiva amb la persona que exerceix l'agressió.

5.5 Passos a seguir

PREVENIR

Implementació de totes les mesures contemplades al present Protocol per "evitar o reduir la incidència de la problemàtica de la violència masclista per mitjà de la reducció dels factors de risc, i impedir-ne així la normalització, i les encaminades a sensibilitzar la ciutadania, especialment les dones, en el sentit que cap forma de violència no és justificable ni tolerable" (Llei 5/2008).

DETECTAR

Identificació de qualsevol de les situacions definides al Protocol o les que no estiguin definides i que també puguin ser agressions sexistes, sexuals o LGTBfòbiques.

ACTUAR

Una vegada detectada la violència sexual o conducta sexista s'activaran diversos procediments d'actuació segons el cas que s'hagi produït.

Cal tenir molt present que sempre, abans d'activar qualsevol actuació, caldrà informar a la persona agredida i respectar la seva voluntat. La prioritat és la seva seguretat i acompanyament.

Davant una situació clara d'emergència, es truca a emergències o s'avisava a personal de seguretat en cas que n'hi hagi. No cal consentiment de la víctima.

DERIVAR: RECUPERACIÓ I REPARACIÓ

Informar a la persona agredida de les opcions que ofereix el circuit d'atenció, suport, derivació i recuperació a les persones que han patit agressions. Traspasar els recursos que s'hagin elaborat (díptic del Protocol, full informatiu per persones que hagin patit agressions, resum de recursos d'atenció disponibles, etc.).

Registrar l'actuació i informar a la persona referent del Protocol a l'Ajuntament. **Promoure l'acompanyament a la víctima i valorar possibles accions de resposta cap a l'agressor** (sancions o expulsions).

En el cas dels clubs o entitats esportives, **cadascú haurà de valorar quines accions es poden activar a nivell intern**. Un cop s'arribi a un acord aquests hauran de figurar a la documentació interna del Club. El tipus d'accions poden passar pel cessament del responsable de l'acció (sigui quin sigui el rang que ocupa: presidència, equips tècnics esportius, jugadors/es), la prohibició de l'entrada en cap més acte (en el cas que sigui un públic assistent) o bé valorar-ne d'altres.

5.6. Dispositius de suport

Existeixen diversos **tipus de dispositius de suport** a implementar als esdeveniments o espais públics de Sant Joan Despí en el marc del Protocol. Aquests dispositius estan **endreçats en funció del nivell o grau d'implementació** que requereixen i es descriuen a continuació per tal de facilitar-ne la comprensió i execució.

- Punt Lila d'atenció
- Punt Lila Informatiu
- Plafó informatiu visible

5.7. Seguiment i avaluació del Protocol

En aquest apartat s'inclou la informació relativa al Grup de Seguiment, grup de treball a través del qual s'anirà avaluant el present Protocol. També es proposen algunes eines per al seguiment i avaluació del Pla d'actuació.

5.7.1. Grup de seguiment

Tot seguit es descriuen les funcions i elements organitzatius del Grup de Seguiment del Protocol.

Objectius

L'objectiu principal d'aquest grup de treball és **vetllar per una bona implementació i millora del Protocol**. Els objectius específics són els següents:

- > Promoure una **implementació qualitativa** del Protocol a cada espai esportiu on s'hagi d'aplicar.
- > Fer el **seguiment** de la implementació de les accions obligatòries i complementàries del Protocol i Pla d'actuació.
- > **Adaptar** el Protocol marc a les especificitats de cada espai esportiu.
- > **Coordinar** les tasques prèvies, durant i posteriors que s'hagin de fer per implementar el Protocol.
- > Vetllar per incorporar la **perspectiva de gènere i la transversalitat** en els diferents àmbits d'actuació del Protocol.
- > **Valorar, avaluar i millorar** el Protocol marc.
- > Vetllar pel **Registre** de les situacions detectades de violències sexuals als equipaments, espais o esdeveniments esportius.

L'objectiu principal d'aquest grup de treball és el de vetllar per una bona implementació i millora del Protocol.

Actors, rols i responsabilitats

El Grup de Seguiment estarà liderat per la **Tècnica Referent del Protocol**.

Actuació davant les violències sexuals a l'àmbit esportiu

Traspassar la **informació** i **coordinar-se** amb les persones referents de la resta d'àrees.

Es recomana que en el Grup de Seguiment hi participin també:

- > Personal tècnics de Joventut, Igualtat, Participació, Salut, Mobilitat i Urbanisme.
- > Persones que han participat en el Grup Motor del procés d'elaboració del Protocol.
- > Persones referents del Protocol als equipaments esportius.
- > Altres actors i agents que es consideri convenient.

Cal tenir en compte que l'objectiu d'aquest grup és que sigui operatiu, per la qual cosa **la seva configuració ha de complementar-se amb la d'altres grups de treball ja existents** al territori per tal de no duplicar processos ni sobrecarregar equips tècnics. Així, el Grup de Seguiment haurà de coordinar-se amb el grup de treball i seguiment de la **Comissió local de violències masclistes** essent recomanable que com a mínim una persona que integri aquest grup formi part alhora del Grup de Seguiment del **Protocol d'abordatge de les violències sexuals als espais públics d'oci**.

El Grup de Seguiment estarà liderat per la Referent Tècnica del Protocol.

Hi haurà comunicació i coordinació permanent entre la Tècnica Referent del Protocol i les Referents de la resta d'àrees.